

KOCALARIN EVE GEÇ GELME ALIŞKANLIĞI VE EŞLERİNİN NEVROZU

ARSAN, C., DENİZ, Ö.

ÖZET: Geleneksel Türk erkeği iş sonrası saatlerini erkek arkadaşlarıyla geçirir ve eve geç saate gelirdi. Evlilikte eşlerin birbirine olan gereksinimleri işlevsel karşılıklı bağımlılık temelinde dayanıyordu. Karı-koca arasında arkadaşlık yoktu. Modernleşen kesimde kocaların bir oranda süregiden eve geç gelmelerinin eşlerinde yalnızlık, mutsuzluk ve gücensizlik duyguları yaratarak nevroza yol açabileceğini varsayımlayan yazarlar bunu araştırmak için büyük kentte yaşayan iki grup (her ikisinde de n=60) Türk ev kadınının evliliğinde sözü edilen davranış kalıbının sıklığını karşılaştırmışlardır. Her iki gruptaki kadınlar yaş, evlilik durumu, öğrenim, sosyal statü (alt sınıfın üst kesimi ve orta sınıfın alt kesimi), gelir ve en az bir çocuk sahibi olmak bakımından benzer nitelikte ve medeni hal bakımından eşit durumda idi. Geç gelen koca sayısı nevrozlu grubunda 19(%32) olup kontrol grubunda 7(%12) idi ($p < 0.001$).

ABSTRACT: Cevdet ARSAN, Deniz ÖKLÜ, Dokuz Eylül University Faculty of Medicine. Husband's Habit of Coming Home Late and Wives' Neurosis. The traditional Turkish male used to spend his after-work hours with male companions and come home late in the evening. Marital partners' needs of each other were founded on functional interdependence. Companionship between husband and wife did not exist. Hypothesizing that somewhat persisting pattern of husbands' coming home late in the modernizing section of society brings about neurosis in their wives by causing aloneness, unhappiness and resentment, authors compared the frequency of the mentioned pattern in the marriages of two groups (n=60 in each) of Turkish housewives living in a big city. The women in both groups were similar in age, education, social status (upper-low class and lower-middle class), income and matched in marital status. All had at least one child. The numbers of late-coming husbands were 19(32%) in the group of neurotics and 7(12%) in the control group ($p < 0.001$).

Anahtar Sözcükler: Evlilikte arkadaşlık, nevroz, toplumsal değişim, Türk ev kadınları.

Prof.Dr.Cevdet ARSAN, Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı, Dr.Deniz ÖKLÜ, İzmir Devlet Hastanesi.

Key words : Marital companionship, neurosis, societal transition, Turkish housewives

Türkiye'de birçok küçük yerleşim birimlerinde erkekler gecenin ileri saatlerine kadar kahvede sohbet ederek, oyun oynayarak veya televizyon seyrederek zaman geçirebilirler. Bu sırada kadın evdedir; belki bazı yerlerde akşamları biraraya gelerek arkadaşlık edebilir ve yalnızlıklarını giderebilirler. Yerleşim yeri büyüdükçe akşam üzeri evden ayrılmak kadın için sorun olmaktadır. Köy evliliği daha çok iş bölümüne dayanır ve erkek gereksinimleri için eve gelir; kadın-erkek arkadaşlığı bulunmaması gelenektir. İslam dini geleneksel olarak kadınlarla erkeklerin sosyal yaşamlarını ayırmakta ve kadın-erkek arkadaşlığı olgusunu olanaksız kılmaktaydı. Atatürk'ün topluma verdiği yeni yüz, kadın haklarının gerçekleşmesi sonucu kadınların kazandığı psikososyal ilerleme ve liyâkat ve çeşitli boyutlarıyla(kentleşme, daha ileri öğrenim, kadınların istihdamı, sanayileşme, ailelerin çekirdek aile niteliğini alması ve başkaları) toplumsal modernleşme; öğrenimli üst sınıf kent gruplarında cinslerin bir arada çalışmalarını ve eğlenmelerini gerçekleştirmişti. Toplumsal kurumlar yavaş yavaş ailenin işlevlerini devraldıkça aile daha çok sevgi ve arkadaşlık gereksinimlerine hizmet eder duruma gelmiştir. Şimdi karşımıza çıkan çekirdek ailede sevgi ve arkadaşlığı sağlayacak insan sayısı geleneksel geniş ailede olduğundan daha azdır. Artık çocuk sayısı azaldığından yakın akraba sayısı da zaten eski kalıba göre düşüktür. Sevgi ve arkadaşlık gereksinimi gittikçe daha çok sayıda insanın eşince sağlanma durumundadır. Ancak bu olgu henüz yeterince ilerlememiş ve yaygınlaşmamış olduğundan geleneksel ve modern kutuplar arasında çeşitli derecelerde karı-koca arkadaşlığı görülür. Bu konuda fikirler çeşitli olmakla birlikte kocasının arkadaşlığına gereksinim duyduğu halde eşi eve geç gelme alışkanlığında olan kentsel kadın oranı küçük değildir. Sanıyoruz ki kentlerde alt sınıfın alt kesimi köylülükten ve kültürsüzlükten çıkmadığı için cinslerin birlikteliğini bir yabancı olgu olarak görmektedir. Büyük kentlerde alt sınıfın üst kesiminde ve orta sınıfın alt kesiminde bunun bir gereksinim olarak istem niteliğini aldığını görüyoruz. Bu grupta erkeğin eve geç gelme huyu kadınlarda yalnızlık, itilmişlik, fröstrasyon ve üzüntü yaratıyor olabilir ve nevrozlara etiyolojik katkı yapabilir. Amacımız bunu araştırmaktır.

GEREÇ VE YÖNTEM: Bu amaçla 60 nevrotik (DSM-III kriterleri ile) kadını, kontrol deneği olan 60 kadınla karşılaştırdık. Rasgele seçilmiş bu kadınlar İzmir metropolünde oturan, eşinin aylık kazancı (Eylül-Kasım 1985'te) 35.000-95.000 TL olan, en az okur-yazar, en çok orta okul bitirmiş olan, 21-39 yaşları arasında bulunan, en az bir çocuklu, evli

ev kadınlarıydılar. Nevroz grubunda yaş ortalaması 31.15±4.18, kontrol grubunda ise 29.26±4.44'tür.

D.Öküz ile denekler arkasına iyi bir raport oluştuktan sonra kendilerine eşlerinin yalnız gezme nedeniyle sık sık eve geç gelme alışkanlığı bulunup bulunmadığı sorulmuştur.

BULGULAR:

Bulgular Tablo 1'de gösterilmiştir.

Eşin eve geç gelme huyu	Nevroz	Kontrol
Var	37 (%61.67)	11 (%18.33)
Yok	23 (%38.33)	49 (%81.67)
Toplam	60 (%100)	60 (%100)
Chi kare=23.47	ser.d.=1	P < 0.001

Tablo 1.: Nevroz ve kontrol gruplarında eşin eve geç gelme huyunun dağılımı.

TARTIŞMA: Eşin eve geç gelme huy özelliği nevroz grubunda kontrol grubundakinin 3.4 katı olup bu durum kadının nevroitik karakterinden ileri gelmiş dolaylı bir sonuç olabileceği gibi doğrudan kocadan kaynaklanmış da olabilir. Ancak bu davranış geleneksel kalıba uyduğundan bu kadınların kocalarını evden kaçırmış olduklarını pek çok kimse düşünmeyecektir. Çünkü geleneksel Türk erkeği iletişim ve eğlence gereksinimleri için erkek arkadaşları ile birlikte olmayı tercih etmektedir ve karısına yakın olma isteği düşüktür(1,2). Bu kadınlarda genellikle nevroitik karakter gözlemlenmemekte sadece semptom bulunmaktadır. Ancak nevroitik karakter bulunmadığı biçimindeki görüşümüz sistemli incelemeye değil, görüşmede hekime karşı gösterilen tutumdan alınan izlenime dayanmaktadır. Başka bir araştırma için aynı deneklere erkeğin despotizmini araştırılan sorular da sorulmuş olduğundan despotizm (dayak, yalnız dışarı gitmeyi ve erkeklerle konuşmayı yasaklama, evin parasal gereksinimini kasıtlı olarak gözardı etme, kadının gönülsüzlüğüne karşın rektal ilişki) ile bağımsız değişken ilişkisinin araştırılması konuya bir oranda aydınlık getirebilir(3). Belki daha iyisi denek olarak erkeklerin alındığı prospektif bir incelemedir.

Ancak ne olursa olsun, yüksek olmayan sosyal kesimden nevroitik kadınlar karşısında psikiyatrik hastanın eşinin eve geç gelme özelliği bulunup bulunmadığını, bunun bir neden mi sonuç mu olduğunu bireysel

planda araştırmak zorundadır. Çünkü nevroz ile kocanın eve sık sık geç gelme habitüel davranışı arasında ilişki bulunduğu görülmüştür.

KAYNAKLAR:

1. Erdenutuę N. Sosyal adet ve gelenekler. Ankara, Kültür Bakanlığı, 197.
2. Kağıtçıbaşı Ç. Türkiye'de çocuğun değeri, kadının rolü ve doğurganlığı; Türk toplumunda kadın'da Ed. Abadan-Unat, N.Ankara, Türk Sosyal Bilimler Derneęi, 1982; 73-96.
3. Prof.Dr.Arsan C, Dr.Öklü D. Kadınlara özgü psikososyal stresörler. Sağlık Hastanesi Dergisi 1987; 1(2), 14-16.